

Inleiding

De Wereldgezondheidsorganisatie (WGO) verklaarde de Europese regio poliovrij vanaf 2002. Het laatste geval van niet-geïmporteerde poliomyelitis in de Europese regio van de WGO dateert van november 1998 en werd in Turkije opgetekend.

Op dit ogenblik wordt met het "Global Polio Eradication Initiative" gestreefd naar de uitroeiing wereldwijd, in overleg met de verschillende betrokken spelers, van alle poliogevallen veroorzaakt door wilde poliovirussen of circulerende vaccin-afgeleide poliovirussen. Een van de doelstellingen van dit plan is het schrappen van alle orale poliovaccins (OPV) op middellange termijn. Om deze doelstelling te bereiken vervangt het bivalente orale poliovaccin (bOPV) sinds mei 2016 het trivalente orale poliovaccin (tOPV) in alle landen waar tOPV nog in gebruik was.

Tussen 2003 en 2010 werden jaarlijks nog 1000 tot 2000 gevallen van polio gemeld die door wild poliovirus veroorzaakt waren. Tussen 2011 en 2014 ging het om 650 tot 359 gevallen. In 2015 werden 74 gevallen gerapporteerd, waaronder 54 in Pakistan en 20 in Afghanistan. Hoewel Nigeria sinds september 2015 niet meer op de lijst staat van endemische landen voor polio, werden er in juli en augustus 2016 enkele gevallen van type 1 wild poliovirus gerapporteerd. Het blijft dus noodzakelijk om een maximale vaccinatiegraad te handhaven, zelfs in landen waar polio sinds lang afwezig is, om een eventuele herimportering van het poliovirus te vermijden.

In november 2015 verklaarde de WGO dat de verspreiding van polio een noodsituatie op het gebied van de volksgezondheid vormt die van internationaal belang is (*Public Health Emergency of International Concern - PHEIC*) en formuleerde de organisatie bijkomende maatregelen, onder meer voor reizigers.

Zorgwekkend is het bestaan van besmettingshaarden veroorzaakt door circulerende poliovirussen die ontstaan zijn uit een levende, afgezwakte vaccinstam die opnieuw neurovirulent geworden is na mutaties. In 2015 werden wereldwijd, naast de hierboven vermelde 74 gevallen van poliomyelitis door wildvirus, 32 gevallen van polio gemeld, waaronder 2 in Oekraïne, die veroorzaakt waren door vaccin-afgeleide poliovirusstammen (VDPV). De WGO heeft overigens bij het uitwerken van bijkomende maatregelen rekening gehouden met epidemieën veroorzaakt door VDPV.

De vaccinatie tegen poliomyelitis werd in België in 1958 voor het eerst aanbevolen en in 1967 wettelijk verplicht (Koninklijk Besluit van 26 oktober 1966). Van 1967 tot en met 2000 werd voor deze verplichte vaccinatie het orale levende afgezwakte vaccin (OPV) (Sabin) gebruikt. De Hoge Gezondheidsraad heeft vervolgens voorgesteld om het orale levende afgezwakte vaccin (OPV) te vervangen door het inspuittbare geïnactiveerde poliovaccin (IPV), omdat in België de voordelen niet meer opwegen tegen de risico's in afwezigheid van circulatie van het wildvirus en het risico op post-vaccinale slappe verlamming. De vervanging van OPV door IPV werd vanaf 1 januari 2001 ingevoerd. Sinds deze datum is het inspuittbare geïnactiveerde vaccin (IPV) (Salk) opgelegd als vaccin voor de verplichte vaccinatie (Ministeriële besluiten van 18 september en 10 oktober 2000).

In België werd het laatste niet-geïmporteerde geval van polio in 1979 opgetekend. De laatste twee geïmporteerde poliogevallen dateren van 1989 en het laatste geval van

met vaccinatie geassocieerde lichte verlamming dateert van 1999. In 2012 bedroeg de vaccinatiegraad voor volledige vaccinatie tegen poliomyelitis 91,1% in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en 93,2% in Vlaanderen. In Wallonië bedroeg in 2015 de vaccinatiegraad voor een volledige vaccinatie 92,9%.

Sinds mei 2015 is het aantal asielzoekers en vluchtelingen die in Europa en België aankomen sterk gestegen. Deze personen vormen een risicogroep voor polio, indien ze uit landen komen waar poliomyelitis nog endemisch is.

Aanbevelingen en vaccinatieschema

Voor poliovaccinatie is de toediening van 3 vaccindosissen vóór de leeftijd van 18 maanden momenteel bij wet verplicht. Twee dosissen tijdens het eerste levensjaar en 1 tijdens het tweede levensjaar van het inspuitsbare geïnactiveerde vaccin (IPV) (Salk).

Alle **asielzoekers en vluchtelingen** die uit een **land** komen **waar polio nog endemisch**¹ is, moeten zo snel mogelijk bij hun aankomst in België tegen polio gevaccineerd worden; deze personen moeten één dosis van het IPV vaccin ontvangen. Voor kinderen van vluchtelingen en asielzoekers die jonger zijn dan 5 maanden moet de vaccinatie volgens de in België aanbevolen basisvaccinatiekalender verlopen. Vanaf de leeftijd van 5 maanden volgt de vaccinatie de principes van [inhaalvaccinaties](#).

Schema bij een gecombineerd vaccin

Om het gebruik van gecombineerde vaccins te bevorderen, beveelt de vaccinatiekalender voor zuigelingen aan om **4 dosissen van een gecombineerd vaccin (hexavalent)** intramusculair toe te dienen (welke de drie geïnactiveerde poliovirusstammen bevat). Drie dosissen van dit vaccin worden ingespoten met een tussentijd van 4 weken tijdens het 1ste levensjaar (op de leeftijd van 8, 12 en 16 weken) en 1 boosterdosistijdens het 2de levensjaar (op de leeftijd van 15 maanden).

Schema bij een geïnactiveerd poliovaccin

Indien geen gebruik gemaakt wordt van gecombineerde vaccins kan het aantal toegediende dosissen van enkel het **geïnactiveerd poliovaccin** (dat de drie geïnactiveerde poliovirusstammen bevat) worden **beperkt tot de drie wettelijk verplichte dosissen: 2 dosissen** met 8 weken tussentijd tijdens het eerste levensjaar, met daarop volgend **een derde dosis** tussen de leeftijd van 12 en 18 maanden.

Een **herhalingsinenting** wordt aanbevolen op de leeftijd van 5-6 jaar, zowel voor het gecombineerde vaccin als voor het IPV vaccin.

¹ Voor een actuele lijst van de betrokken landen, verwijzen we naar de website van het Global Polio Eradication Initiative (<http://polioeradication.org/>) – topic « where we work – endemic countries » : <http://polioeradication.org/where-we-work/polio-endemic-countries/>

Ongewenste effecten en contra-indicaties

Geïnactiveerd poliovaccin

Een lichte erythemateuze reactie ter hoogte van de injectieplaats met lichte koorts wordt soms vastgesteld.

Gecombineerd vaccin

Een lichte erythemateuze reactie ter hoogte van de injectieplaats, koorts en slaperigheid worden regelmatig vastgesteld.

Contra-indicaties

Een ernstige allergische reactie op een van de bestanddelen van het vaccin is een contra-indicatie voor de toediening.

Voor een volledige beschrijving verwijzen we naar de publieksbijsluiters van het [FAGG](#) en naar de algemene gegevens over vaccins van het [BCFI](#):

<http://bijsluiters.fagg-afmps.be/?localeValue=nl>

http://www.bcfi.be/GGR/Index.cfm?ggrWelk=/GGR/MPG/MPG_LA.cfm

Perspectieven

Het systematisch gebruik van het geïnactiveerde inspuittbare poliovaccin heeft ervoor gezorgd dat men geen risico meer loopt op vaccin-geassocieerde verlamming ten gevolge van het levend afgezwakte vaccin. Via wettelijke en organisatorische maatregelen en dankzij het gebruik van gecombineerde vaccins kon een daling van de vaccinatiegraad en een toename van het aantal injecties aan kinderen vermeden worden.

De inspanningen die ons land moet voeren om poliomyelitis op wereldvlak te helpen uitroeien moeten voortgezet worden, enerzijds door een hoge vaccinatiegraad (> 95 %) te handhaven en anderzijds door de artsen aan te zetten om mee te werken aan het bewakingssysteem voor acute slappe verlamming opgezet door het Wetenschappelijk Instituut voor Volksgezondheid (WIV-ISP). Dit systeem is bedoeld om snel elk verdacht of geïmporteerd geval te identificeren. Bovendien is er in België een meldingsplicht voor elk geval of elk vermoeden van poliomyelitis.

Nu op wereldvlak de verspreiding van wilde poliovirussen en circulerende vaccin-afgeleide poliovirussen bijna is stopgezet, moet er een groeiende aandacht uitgaan naar het maximaal beperken van het risico van een accidentele herintroductie bij de bevolking van wilde poliovirussen of circulerende vaccin-afgeleide poliovirussen. België neemt in dit kader actief deel aan het wereldwijde actieplan van de WGO voor de beheersing van wilde poliovirussen (met inbegrip van VDPV) en nog bewaarde poliovirussen van de Sabinstam (vaccin).

Nuttige links

Website *Global Polio Eradication Initiative* (GPEI): <http://www.polioeradication.org/>

Verklaring van de 7de vergadering van het Urgentiecomité van het Internationaal Gezondheidsreglement betreffende de internationale verspreiding van het poliovirus (*Statement on the Seventh IHR Emergency Committee meeting regarding the international spread of poliovirus*): <http://www.who.int/mediacentre/news/statements/2015/ihr-ec-poliovirus/en/> (laatst geraadpleegd op 26/8/2016).

